

kori templomocskák, amelyeket az elmúlt években az Országos Műemléki Felügyelőség annyi szeretettel, gondjával hozott helyre, hogy a környék ékszeréi. Hát ezek között említettem a szalonai Árpád-kori templomocskát, amely feltevésszerűen a honfoglaló Őrs-vezér nemzetségének egyik családi fészke mellett épült kis kerék templom. Még az 1200-as években emésztült ki a jelenlegi formájára, a másik ilyen csodálatos templom a Rakaca partján épült ugye, de helyrehozhat szintén, de talán egy picit távolabb van, de itt van szintén a Bodva partján Tornaszentandrásnak a délnémet bányásztelopesek által az 1290-as, vagy talán még korábban, 1100-as években épített ikerszenti és országunkban egyedülálló temploma, aminek csodálatos freskói tárultak fel most a helyreállítás során. És így sorolhatnám tovább a kulturtörténeti emlékeket, amelyek indokolták teszik azt, hogy az ember feleszeressen ebbe a vidékbe, ahol a közönség az agyteleki cseppkőbarlang nevét ismeri, és ezért jön ide negyedszázéves ember, de szívem szerint én valahogy rávenném őket, hogy ne csak ezt nézzék meg, hanem töltsenek itt egy egész hétvévét és egy másik napot egy szép autóbusszórut keretében arra fordítsanak, hogy megismerjék nekünk a vidéknek a tájköpi szépségeit, és kulturtörténeti nevezetességeit is. Allítom, hogy sokkal gazdagabban mennek haza és hírét viszik annak, hogy itt nemcsak a barlang van, hanem sokminden más is.

- Például olyan botanikai ritkaságok, amelyeket dr. Jakucs Pál akadémikus mutat nekünk.

- Hogyha felmegyünk Jósvald fölött a nagyoldal tetejére, ott találjuk a környék lakói által lila hóvirágnak nevezett kakasmandikó növényköt, amely lilára színezi a hegyek tetejét. Nem is található máshol országunkban, csak ezen a környéken, meg Nyugat-Dunántúlon. Vagy a száraz, meleg nyár végére kiszáradó karszt-lejtőkön, amelyek ősi kopárak és nem pedig az ember által lekopárosított területek. Ilyenek a farkányfű vagy pofóka, egy olyan gyönyörű, másfél, két centiméter nagyságú lila virág, amely feltehetően védőlemezre ördemesült, hiszen hazánkban máshol nem található vagy csak kevés helyen. Ugyancsak itt találjuk meg a szlovák kőkörösint, amely szép nagy virágu, tavasszal virágzó kőkörösinfajunk. Leórtékesebb növénye ennek a területnek a tornai vértó, az egész világon három helyen nő, nálunk az alsóhegy lejtőin. Hogyha lejövünk a mászkáról a völgyekbe, ott gyapjag, sásos, úde réteket találunk, és tavasszal ott is ritka növények vannak az erdők alján. Ilyen például a kárpáti fogas is, az a lila virágu kis növényke, amely hazánkban csak a zempléni hegység északi részén fordul még elő. Az agytelek, Teresztenye, Berkupa vonaltól délre kavicssterület van, a tulajdonképpeni barlang kialakulásában is nagy szerepe volt ennek a területnek, hiszen az innen lefolyó vizek sodorták be a kavics egy részét, amivel a barlang is alakult és vájódott. Na, ennek a kavics-

Függelék

- Védve és védtelenül.
- Szerkesztő műsorvezető: Balogh István.
- Borsod-Abaújnak északi részében... /Vers./

- Jó estét kívánok! Szépligeten az agyteleki táj kapujában a 30 esztendőes Bolaj István bácsi fogadott bennünket. Az örökség, amelyről beszél, sok is meg kevés is. Gyönyörű táj, szarvas-csalogató buvó patakok, hajdan volt lúszke várak, szerény templomok. Szegényemberek legendái a földalatti cseppkő-birodalom kincseiről. Óriások terme és meseország tündérei - a lobogó fantázia fényénél.

- Az akkor néplegenda szerint a várur szövetséget kötött az ördöggel, és bárhova ment a várur, az ördög segítségével mindenütt gyűzött, őket pedig sehoh nem tudták legyőzni. Ennek fejébe pedig a várur a rabolt kincsnek a felét mindig az ördögnek adta. A várur észrevette, hogy az ördögnek már több aranya van, mint neki, akkor az egyik rabló hadjárata alkalmával nem adta oda az ördögnek az ördögöt megilletett részt, ezért az ördög meharagudott és úgy megrázta a hegyet, hogy a vár összeomlott. A várur újra fel akarta építeni a várat, de amit a várur nappal építtetett, az ördög éjszaka áthordta a másik hegyre, amiből később felépült a Szádvár. Az ördög aranya még most is ott van elásva valahol. Az akkori emberek azért nem tudták kivenni, mert akkor őrizte az ördög. A mai ember meg azért nem tudja kivenni, mert nem tudja, hogy hol van.

- Tudni éppen tudja a mai ember is, de arról, hogy hogyan bányák ezzel a kincessel, még hallanak egyet-mást a mai műsorban. Mielőtt azon an erre sort kerítünk, arra kérem dr. Dénes György tudományos kutatót, hogy tartsunk rövid szemlét a vidék kulturtörténeti emlékei fölött.

- A tájnak a szerelmese vagyok, rengeteg kulturtörténeti értéket tartok itt számon. Ennek a vidéknek a nyelve megőrzött olyan helyneveket, földrajzi neveket, megőrzött olyan tájszavakat, amik ha egyszer teljes egészükben azonos feldolgozásra és elemzésre kerülnek, akkor a magyar történelem honfoglalás-kori és honfoglalást követő időszakára nem egy fontos támpontot tudnak adni a vidék etnikumának múltjáról és későbbi alakulásáról. Ha a középkori történelem eseményeit nézzük, rengeteg sok esemény zajlott itt a környéken, aminek észlelés nyomain itt vannak körülöttünk. A Szádvár festői romsoportja még az 1200-as években, a tájárjárás után épült, és amely felváltotta a közeli görög királyi palotának és a mellette lévő, ma Nagyvárad-nomnak nevezett Fölvár szerepét, hisz ez egy királyi birtok volt, ez a környék. Később került azután földesurak kezére. A középkori királyi telepítések nyomán itt kisarjalt falvakban a mai napig megmaradt néhány csodálatosan szép kis középkor-

szük és a barlangban lévő értékeket, akkor elsődleges lenne Aggtelek szennyvízgyűjtőjének a megoldása, de nem lehetünk ennyire szűk szemléltűek, mert itt nemcsak az aggteleki barlang értékeinek a megmentéséről, hanem a térségben lévő karsztvíz-mennyiségről és annak minőségéről kell gondoskodnunk, hisz ebből a térségből a környező települések ivóvízkészletét kell biztosítani, amely az elmúlt esztendő igen aszályos viszonyai miatt minimálisra csökkent, és ilyenkor lehetett érezni azt, hogy milyen értéket képvisel a karsztban található igen jó minőségű vízkészlet.

- A mai főmegoldást jelentő tervek állítólag két év múlva valóra válnak, mégpedig úgy, hogy Jósfaifőn marad minden a régiiben. Hiába vágnak a hazai és a márkás, dolláros kőzetek a hírneves barlang-terápiára, csatorna nélkül nem lehet szanatóriumot építeni. És a híres Baradlára vajon milyen sors vár? Ki tudja. Azt szokták mondani, hogy az idegenforgalom öngyilkos iparág. Aztteszi tönkre, amivel él. Hogy ne így legyen, az idén január 1-től az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal átvette a Baradlák, a Barlangszálló és a kemping üzemeltetését az Idegenforgalmi Hivataltól. Nézzük, az új szprű hogy seper.

- Tegnap ott hagytuk abba a beszélgetést, hogy akkor, amikor Angliában a Tudományos Akadémia már többször tárgyalta az aggteleki barlang csodáit, amikor már angol tudósok egész sora járt itt tanulmányozni a Baradlát, és jelentek meg róla a világ minden kultúrnyelvén leírások, hát akkor már egyszerre kíváncsi lett az uralkodóház is, hogy ugyan mi lehet az, amit ennyire esznek a külföldiek. 1806-ban József főherceg, aki egyben ugye a z ország nádora volt, bejelentette, hogy ő megnézi a barlangot. Mikor megtudták, hogy jön őfelsége, akkor természetesen idevezényeltek egy katonai alakulatot, az kirohantotta azt a bizonyos lejáratot, amelyről Csokonai Vitéz Mihály azt írta 1801-ben, hogy úgy kellett hasrafeküdvé, könyéken remenni ő császári-királyi fennsége ugye, tábornagy, telis-tele sok-sok csilingelő kitüntetéssel, még a hasaról is lógott. És ráadásul a királynak a testvére. Hát akkor mi legyen? Hát nem lehet kívánni, hogy itt hasrafeküdjön, körül állnak ugye díszmagyar an az urak, ugye itt most hasrafeküdjön, fennsége fenekeit az émek emelje és úgy kusszon be a barlangba, hát ez elképzelhetetlen. Hát idevezényeltek egy katonai alakulatot, az kirohantotta a lejáratot, hogy állva be lehessen menni, utána eltakarították az utólá azokat a hatalmas ott heverő kőtömböket, amelyről Csokonai még azt írta, hogy úgy kellett kezünkben a fáklyával átugrálni egyikről a másikra.

- A barlangmúzeum an javá an folyik a turavezetők továbbképzése. Berecz Tibor a lejjátala turavezető, de elárulhatom azt, hogy édesapja a legidőse - ugye? Hány esz-

vidéknek a növényzete teljesen eltér a mészterületek növényzetétől és szintén sok nagyon értékes és ritka növényt lehet találni rajta. A legelőször kiemelem a sok csarabot. A csarab az a lila virágú növény a nyugat-európai ugynevezett haidéknak a növénye. Magyarországon a lig fordul elő, itt nagy tömegben található. Enlithetném és boldogulnám tovább is a növényeket, de én azt hiszem, hogy ez a néhány példa is meggyőzhet bennünket arról, hogy ritka növényekben, védendő növényekben rengeteg olyat találhatunk az aggteleki karsztvidék területén, amely megérdemli azt, hogy nemcsak a barlangot, a mélyet, hanem a felette lévő részeket is védjük.

- A törvénykönyvek tanúsága szerint a táj és nemzetközi hírű természeti kincsei szigorú védelem alatt állnak. An valójában szinte teljesen védtelen ez a bioszféra rezervátum magterületként is számontartott terület. A barlang siralmas állapotban van. Kezemben egy fénykép, melyen Jakus professzor látható gumicsizmában, amint a Baradlába befolyt fekália-iszapból próbál kilátni. Az időnként kanálissá alakuló barlang-folyók vize a felszínre érve a Jósva patakban fut le a távoli völgyekbe. A Baradla megmentésének, a vidék további fejlesztésének, az egészséges ivóvízkincs megtartásának alapfeltétele a szennyvizek tisztításának és elvezetésének megoldása. Hat esztendővel ezelőtt 45 milliót szántak erre a célra. Vajon mi lett a régi tervekkel? A kérdésre Szemes Imre, az OKTH főosztály-vezetője válaszol.

- Sajnos ezt a kérdést két oldalról kell szemlélni, az egyik a határon át hozzánk körül szennyvíz-mennyiség, amely részben mezőgazdasági területről származó iszap és szerves maradványokat tartalmaz, részben a szomszédainknál meglévő vendéglátóipari egység szennyvizét tartalmazza, a másik szennyvízhozam az pediglen Aggtelek község szennyvíze, amely a kálalyukon keresztül jut a második barlangrendszerbe, és Jósfaifőnél lép ki a felszínre. Ebben a kérdésben az előbb említett 45 millió forintos bekerülési költséget az OKTH az OVH és a megyei tanács vállalta. A tervezések jelenlegi stádiumában ez meghaladja a 60 millió forintot, közelebb áll a 70-hoz már a mai napon. Nagyon nehéz előrelépni, mert az itt képződő szennyvizet a hozzánk érkező szennyvíz-mennyiséget valahogyan át kellene emelni a szomszédos trizsi oldalra és onnan elvezetni, viszont itt gondot okoz az is, hogy a szomszéd községekben képződő szennyvíz mennyiben szennyezheti vagy mennyiben okozhat problémát egy egészen más vízgyűjtő területen lévő község lakóinak.

- Ráadásul ez a terv nem tartalmazza a jósfaifői szennyvízgyűjtő megoldását.

- Igen. A karszt területnek a szennyezését mind a két község nagymértékben befolyásolja. Ha csak a barlangot vesz-

- Mostmár úgy van, hogy a 'arlang'an ami mozdítható volt cseppkő, az szinte mind eltűnt belőle, csak azok az oszlopok maradtak meg, amit már ember nem bírt kivinni onnan vagy pedig a hozzáférhetetlen helyeken maradtak kisebb cseppkövek.

- S hová lettek vajon ezek a cseppkövek?

- Elkallódtak. Jósvalón és Aggteleken a faluban szinte mindenkinek van cseppkőve a Baradláról sajnos, de talán kutatók is vitték, aztán a vendégek is, mert ha egy turavezető lemegy 200 emberrel a 'arlang'a, lehetetlen odafigyelni neki minden emerre, hogy ne vigye el a cseppköveket. Minden turavezető minden turán elmondja, hogy ne nyuljanak hozzá a cseppkövekhez, törvény bünteti a cseppkövek körösét, de...

- Amint alkalom van rá, megteszik - ugye?

- Hát ezek szerint megteszik, mert eltűntek a cseppkövek a Baradláról.

- A cseppkövek letörése az 1700-as évek óta folyik, nem egy leírás ismerünk arról, hogy a múlt század elején, amikor úgy nézett ki az idegenforgalom, hogy az aggteleki fogadó a székelyen érkező érdeklődők felfogadtak ott a fogadón helyi parasztembereket, akik erre fel voltak készülve, téliidően fáklyákat gyártottak a családok, hátukra vett 2-3 parasztleány aggteleki fiu egy-egy köteg fáklyát és a kedves vendéget végigkísérték a barlang akkor ismert szakaszán, és a felszereléshez hozzátartozott egy nagykalapács és a kedves vendég megmutatta, hogy melyik cseppkővet akarja elvinni emlékére és azt néhány koronáért kidöntötték a számára és elvihette.

- Most az a helyzet áll fenn, hogy szinte mindenkinek van kulcsa a 'arlanghoz, kutatócsoportoknak, faluban is vannak olyan emberek, akiknek kulcsa van a 'arlanghoz - nem tudom, hogy jutottak hozzá...

- Az a lényeg, hogy bejárógnak illegálisan - ugye?

- Hát igen, sajnos. Most szinte mindenki be tud menni a 'arlang'a, aki akar.

- Mit szól ehhez dr. Tardi János, a Hivatal főgeológusa?

- Alapvetően változtatni szeretnénk, és ehhez a technika rendelkezésre áll, mindenki ismeri az úgynevezett mágneszárat, amely lehetővé teszi, hogy a 'arlang ajtaját elülről mindenkor nyitni lehessen, annak elhagyásakor és az ajtó bezárásakor viszont a 'arlang más számára, aki kulcsal nem rendelkezik, hozzáférhetetlen. Ezeket a záratokat kívánjuk felszerelni.

tendeje...

- Huszonnyolc éve turavezető.

- Vezeti a turákat ugye Jósvalón. Hogy lehet turavezető és mit kell hozzá tudni?

- Ahhoz, hogy valaki turavezető lehessen, először is érettségiznie kell. Jó, hogyha ismeri a 'arlang szakirodalmát, már a feltárásokat, a neveket, a 'arlang történetét. Ehhez nagyon jó ez a tanfolyam, amit most indítottak az öreg és a fiatal turavezetőknek is, mert nem olyan a turavezetés színvonala, mint amilyennek lenni kellene szerintem, újabban elkallódott rengeteg régi elvezetés, amelyeket én még annakidején apámtól hallottam, azokat már most nem lehet itt a 'arlang'an hallani az új turavezetőkötől. Nyáron, szezonban vannak 200 fős csoportok is.

- Mennyi volna a megengedhető?

- Negyven főhöz is már két turavezető kellene, de nincs ennyi turavezető és lehetetlen.

- Melyek a legfőbb gondok most itt a 'arlang üzemeltetésénél?

- Gazdacseré történt a 'arlangnál, az Idegenforgalmi Hivatal után most a Bükki Nemzeti Park átvette a 'arlangot és ez hogy jobb lesz vagy rosszabb, azt még egyelőre senki nem tudja, egyelőre...

- Eddig mi látszik?

- Eddig jobbak a dolgok.

- Mennyiben?

- Jósvalón, amit már édesapámtól tudom, 3 évvel óta hajtja, hogy az Óriások termében zenei lejátszás legyen, ugyanúgy, mint itt Aggteleken a hangversenyteremben, hisz annak a teremnek legalább olyan jó, vagy talán még jobb az akusztikája. Most ezt már megvalósították, a világítás viszont az maj, nagyon sok maj van vele. Vezetékek már nagyon régiak, elkorhadtak, állandóan cserélni kell a nyomógombokat, életveszélyesek.

- Tíbor, mikor járt először ezekben az üregekben?

- Talán hat éves koromban, de aztán rengeteget mindenütt, ahová édesapámmal el tudtam jutni, oda elmentem vele.

- Szakemberek véleménye szerint a 'arlang soha nem volt olyan leromlott állapotban, mint most. Mi erről a véleménye?

Hivatal kezelésébe került a Barlangszálló és az aggteleki kemping iaházak, ahol szeretnénk egy kicsit nivósabban, jobban, szervezettebben fogadni a vendégeinket, hogy olyan szervezett túrákon vehessenek részt, amelyek egynaposak, többnaposak, hogy megismerjék az aggteleki tájvédelmi körzet értékeit és lehetőséget biztosítsunk a szlovák kollektívával együtt a szlovák oldalon lévő karszt-területnek a megismerésében is.

- Milyen állapotban van most a Barlang?

- A Barlang rossz állapotban van. Szembe kell nézni azzal a ténnyel, hogy az érintésvédelmet 5-6 esztendeje nem végeztették el az Idegenforgalmi Hivatal részéről, nem működött a biztonságot adó Barlangtelefon, amelyet veszély esetén alkalmazni vagy használni kellett volna.

- Pontosabban most se működik, ez évek óta nem működik.

- Most van folyamatban a cseréje, amely jelentős pénzeszközöket köt le abból, amire hát másra is tudnunk volna felhasználni.

- Az üzeneltetési gondokat folytatva az egyik legnagyobb gond az, hogy kevés a turavezető.

- Hét turavezetővel számolhatunk, akik szakképzettségük, felkészültségük alapján tudják azt a minőségi vezetést, amelyre egy ilyen nemzetközileg híres Barlangban szükség van. Hozzájuk csatlakozhat még szintén egy 6-7 fő, akiket mint fizikai munkások - karbantartók, pénztárosok és egyéb személyekből tudunk a nyári csúcsidezőkben bevonni, a részükre tanfolyamon ismertetjük azokat az értékeket, amelyekről beszélni kell.

- 2400 forintért nem hiszem, hogy tartósan ittmaradnak ezek az emberek.

- Ettől félünk mi is és ezért szeretnénk mostan, az átállási időszakban is már valami kis lehetőséget találni ezeknek a léreknak a rendezésére, de hiszem benne, hogy 1-2 éven belül ezek a gondok megoldódnak.

- Hogyan akar úgy gazda lenni a Hivatal ezen a területen, hogy az üzemegységvezető Kazinc arcikáról jár fel Ágtelekre és majdnem annyi az utiköltsége, mint amennyi a fizetés. Hogyan akarnak úgy gazdák lenni, hogy nincs telefon, nincs telex, hogy a helyezzőjükkal nem tudnak vásárolni a megyében, mert a postai bankszámla számra nem szívesen vannak semmit a megyében, és volt rá példa, hogy adtak, és akkor bizony nagyon késedelmesen történt meg a fizetés. Hogy akarnak úgy gazdák lenni, hogy a meglévő telefont is ki akarják kapcsolni, mert a kábel maradt a telefonszámlával, és így tovább, és így tovább.

- Vannak itt megszállott amatőrök is a környéken, sőt úgy tudom, olyanok is, akik kereskedtek cseppkövekkel.

- Itt a környéken rengeteg Barlang van és ezekre a Barlangokra lehet jutni, feltáratlan Barlangok, kis üregek, amikben szintén gyönyörű cseppkövek vannak. Talán onnan viszik a cseppköveket eladásra.

- Volt egy hajmeresztő eset itt tavaly, kiderült, hogy mintegy 50 darab koros hársfát kivágtak hársvirággyűjtők, akik a nemzeti park Bioszféra rezervátum magterületén egy hétig, vagy talán több hétig is táboroztak, tüzet gyújtottak és kidöntötték ezeket a hársfákat, leszedték a hársvirágot. Hallott erről?

- Hallottam róla, de nem tudom azt se, hogy ennek mi lett a következménye, vagy végülis mi lett abból a dologból. De talán annyit még ehhez hozzátennék, hogy nemcsak ők pusztították ezeket a hársfákat. Sajnos a környék lakossága is teljesen megkopasztották a hársfákat virágzás idején, levágtatták a gallyaikat, rengeteg fa kiszáradt emiatt is.

- Milyen anyagokat, bogyókat gyűjtögetnek még a helyi lakosok?

- Szinte mindent, amikből pálinkát vagy pénzt lehet csinálni, a szomot, a borákát, a csipkét, szamócát, málnát, ami megtalálható az erdőben, szinte mindent. Pálinkát főznek belőle nagyrészt, de az erdészlet is felvásárolja, őt forintot fizetnek egy kiló szomért, pedig azért az órákba kerül, amíg azt a picit, apró bogyókból egy kilót összeszed az ember. Nem állnak oda mellé szemelgetni, hanem kivágják és egyszerűen leverik róla, bár ezzel teljesen tönkreteszik az egész környéket. Aztán sajnos a boróka vastagabb részét azt pedig kivágják szőlőkarónak, pedig a boróka ennek a tájnak szerintem a jellegzetes növénye, ezzel megintcsak nagy kárt okoznak a természetnek.

- Szemes Imre, az OKTH természetvédelmi főosztályának vezetője, most télen tudta meg, hogy ilyen szőgyenteljes esemény történt a Bioszféra magterületen. Ami ezt a kárt illeti, ezt a pusztítást, nem is nagyon lehet csodálkozni rajta, hiszen a terület természetvédelmi őrének hiába van puskája és egyenruhája, ha a gondjaira bízott mintegy 20 ezer hektárt gyalog vagy esetleg nyáridőben motoron, kerékpáron ellenőrizheti. No de ne a múltat, hanem a jövőt kutassuk.

- 1984. január 1-vel a Hivatal kezelésébe került az aggtelek-jászfői Barlangrendszer és a lillafüredi Barlangok. Ezzel a célunk az volt, hogy az ott lévő természeti értékek további romlását megakadályozzuk, megállítsuk és megpróbáljuk valahogyan a még meglévő, nemzetközileg és magas szintre értékelte természeti kincsünket megmenteni, illetve valamelyest regenerálni. A Barlangrendszeren kívül a

vezetés is akad, ami hát nem csoda egy olyan soknyelvű országban mint Jugoszlávia.

- Most ezek után amikor hazatér ide - most mondhatom, hogy hazatér ide Agatelekre, akkor nem fáj a szíve egy kicsit az itteni körülmények láttán?

- Még kell mondani, hogy amikor hazajövök, akkor érzem azt, hogy itt még lehetne sokmindent tenni. Az a rengeteg cm'er, az a negyedmillió cm'er a Barlangért jön ide és a barlang csak úgy lenne fejleszthető, hogyha azok akik idejönnek, amit idehoznak pénzt, ez azért egy kassza a folyóba. Tudniillik ma a Barlangi belépőjegyek nem fedezik még a barlang fenntartásának költségeit sem, még kevésbé a kívánatos fejlesztést. A Barlangért jönnek ide az emberek, de a haszon az nem a Barlangpénztárnál esapódik le. Valahogy úgy kéne koordinálni, legalábbis koordinálni a dolgokat, hogy ami haszon itt jelentkezik, annak tisztos része annak az objektumnak a fejlesztésére lenne fordítható, amelyik idehozta és ezután is ide fogja vonzani az embereket.

- Bartocz Ferenc, a nemzeti park igazgatója.

- Elérkezett egy olyan stádium, amikor már annak a természeti értéknek a védelmét csak paragrafusokkal megoldani nem lehetett. Rendkívül szétszórta, megosztottan jelentkező érdekek érvényesülését csakis egy egyesített kezeléssel lehet feloldani és megoldani. Agatelek átvételével a nemzeti parkunk életében egy minőségében és a feladatok mennyiségében is egy új szakasz kezdődött el, amely törvényszerűen szét kell feszítse a nemzeti park jelenlegi jogi és gazdasági beszakályozottságát. Ennek a megoldására dolgoztuk ki a nemzeti park új érdekelttségi és működési szabályzat-tervezetét, amelynek a lényege az, hogy a nemzeti park jogilag és gazdaságilag önálló, személyllyé váljon.

- Ahogy ez egyébként a környező országokban is, és mindenütt a világon így van már.

- Így van. Ez a magyar nemzeti parkok fejlődésének irányzata is, amelyet főhatóságunk vezetője, dr. Gumagyal államtitkár és a pénzügyminiszter elvtárs között történt megállapodás értelmében ezen az uton el kell indulni, és 1985. január 1-vel meg kell valósítani egy költségvetési folyószámlás önálló költségvetési gazdálkodásnak a megteremtését. Ez jelentené az alapját és lehetőségét annak, hogy a mai passzív természetvédelemtől az aktív természetvédelem területére mehessünk.

- Fűtől fáig. Védve és védtelenül. A szerkesztő műsorvezető Balogh István volt.

- Ezt a 84-es esztendő átmeneti időszaknak tekintjük. Nagyon kevés ahhoz az idő, hogy januártól napjainkig - hisz alig három hónap telt el - minden problémát, minden gondot meg tudjunk oldani. Folyamatosan van, illetve elkészült a Barlangrendszer költségvetése. Ez már lehetőséget biztosít arra, hogy mintegy 7-7,5 millió forintos költségvetéssel a Barlang üzemeltetését beindítsuk. Legalább egy két, maximum hároméves átmeneti időszakot szeretnénk igénybevenni ahhoz, hogy minőségileg is észre lehessen venni, hogy ott a gazda változott.

- A Baradlához hasonló barlangok világszintű és nyereséges üzemeltetésére, természetvédelmi kezelésére sok kitűnő példát lehetne találni a szomszédos országokban is. Dr. Dénes György most egy jugoszláv példával szolgál.

- Közismerten ugye a posztóinai barlang, amely mindig úgy párhuzamosan emlegetünk a Baradlónkkal, mert nagyjából hasonló méretű, hasonló szépségű, legfeljebb az az előnye, hogy a triesszi főútvonal mentén jóval több vendéget tud fogadni, egy kézen összpontosul minden, természetesen, ott egy állami vállalat, Barlangigazgatóság kezében...

--Amelyik erre a célra alakult.

- Erre a célra szervezték, igen. A főigazgató egy nagyvonalú menedzser, oda tartoznak szállodák, éttermek, maga a barlang, a barlangvasút és még nagyon sok minden egyéb, az ot-tani üzletek, bisztrók, minden, ami a közönséget kiszolgálja. Nem sajnálják a pénzt a propagandára, kaphatók a legkülönfélébb áru és méretű füzetek, ismeretterjesztő anyagok, utikalauzok, kitűnő, magas színvonalú dia-sorozatok a barlangról. A szakemberek tanácsadók gondoskodnak évről évre szakmai konferencia összehívásáról, odacsalogatják a világ minden részéről a barlangi idegenforgalom szakembereit...

- Mégpedig úgy, hogy vendégül látják.

- Természetesen, én magam is több ízben kaptam így meghívást, szállás, ellátás, sőt, az ott tartott előadásért tisztelődíjat is adtak, hogy ilyen módon zselipénzről gondoskodjanak. Az ott elhangzott előadások, amiről az az egyetlen kikötés, hogy a barlanggal összefüggő témáról szóljanak, ezeket évről évre kötetben adják ki és elérik azt, hogy a nemzetközi szakmai társadalomban az egyik legjobban ismert barlang a posztóinai és nem tekintheti magát szakembernek az, aki ott meg nem fordul, és az természetes, hogy akarva-akaratlanul propagandát csinál a barlangnak. De egyébként gyönyörű szép a barlang, rendkívül kulturált, sok nyelvű idegenvezetés, ugye beviszi az embert a kisvonat, ott kiszállunk a konferenciateremre és ott - már ott állnak a táblák is, ki-ki úgy száll ki, hogy olasz, hogy angol nyelvű idegenvezetést kér, német nyelvű idegenvezetést, szlovén nyelvűt, még magyar nyelvűt